

Vērtēšana skolēna izaugsmei

Pāvels Pestovs

Skola2030 | Diagnosticējošo darbu izstrādes vadītājs

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

Valsts izglītības satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

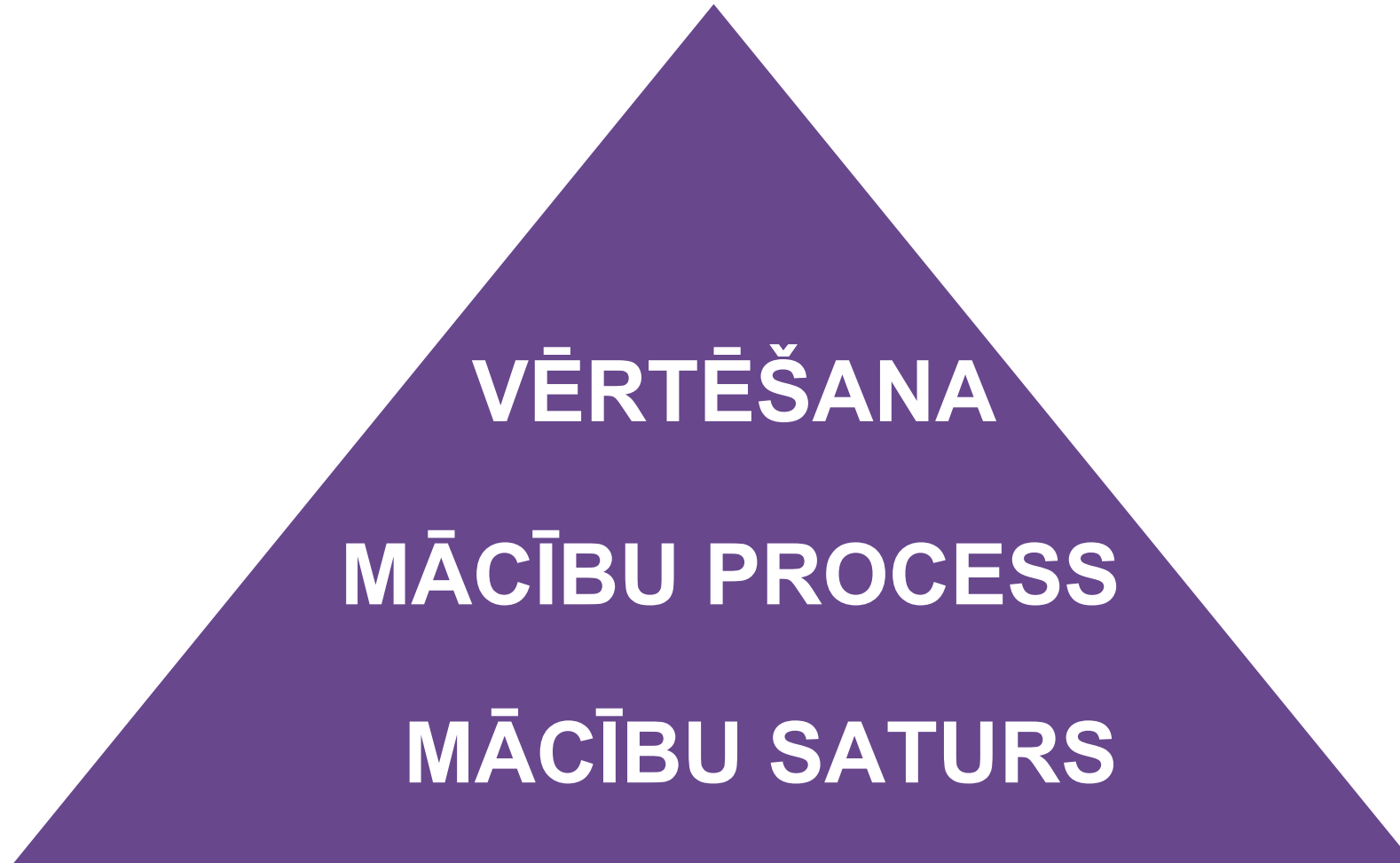
EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

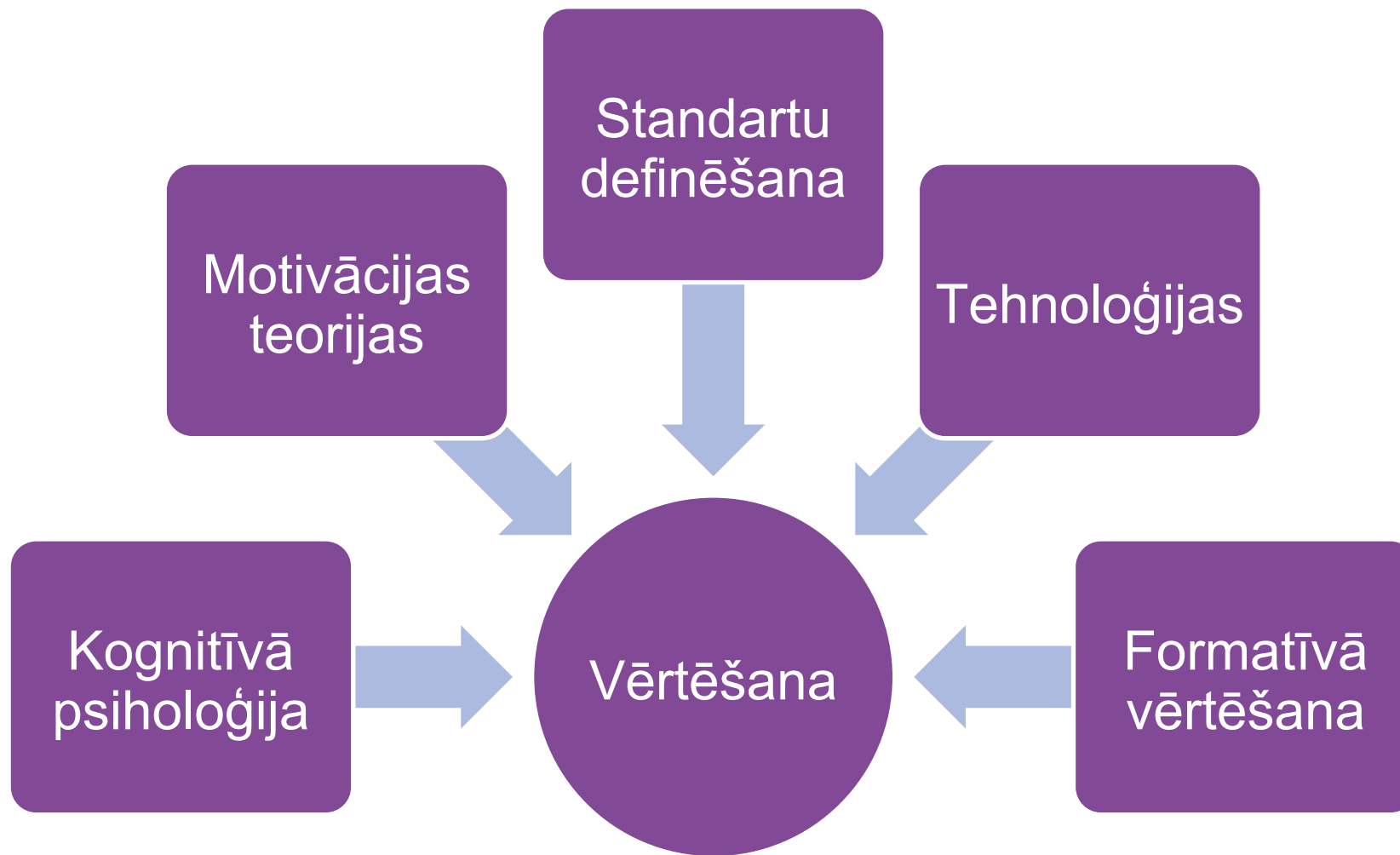
SKOLA
2030

Klases sistēma kā PAMATS

MĀCĪBU
VIDE

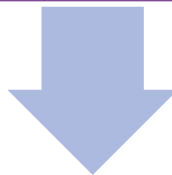

MĀCĪBU
VIDE

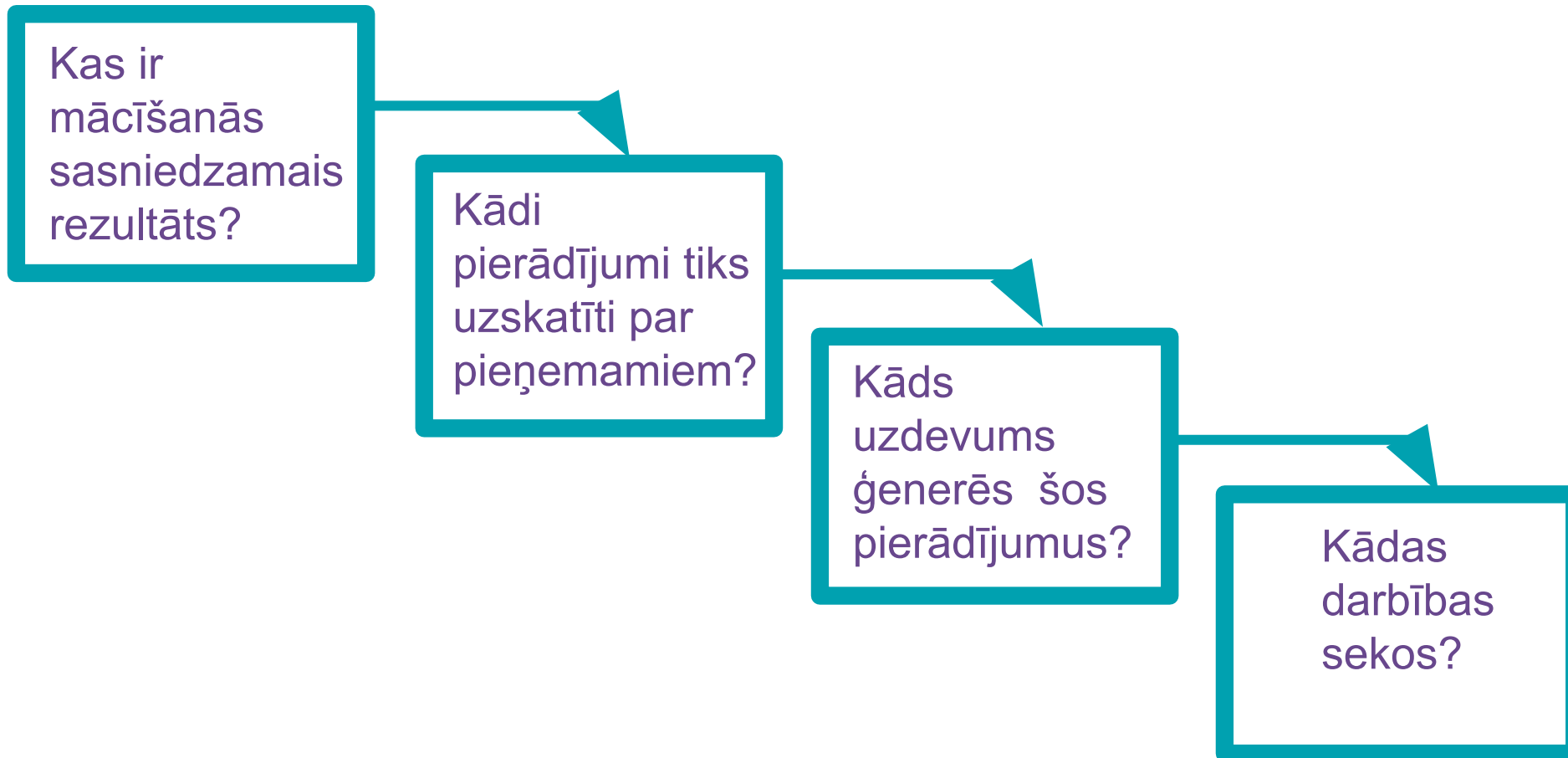
Standartu
definēšana

Vērtēšana

Mācību saturā palielinās komplekso rezultātu īpatsvars

VĒRTĒŠANAS PLĀNOŠANA

**Kad ir zināms
vērtēšanas
rezultāts, kas TIEŠI
ir zināms?**

Atrisini piemēru!

$$2 + 3 = ?$$

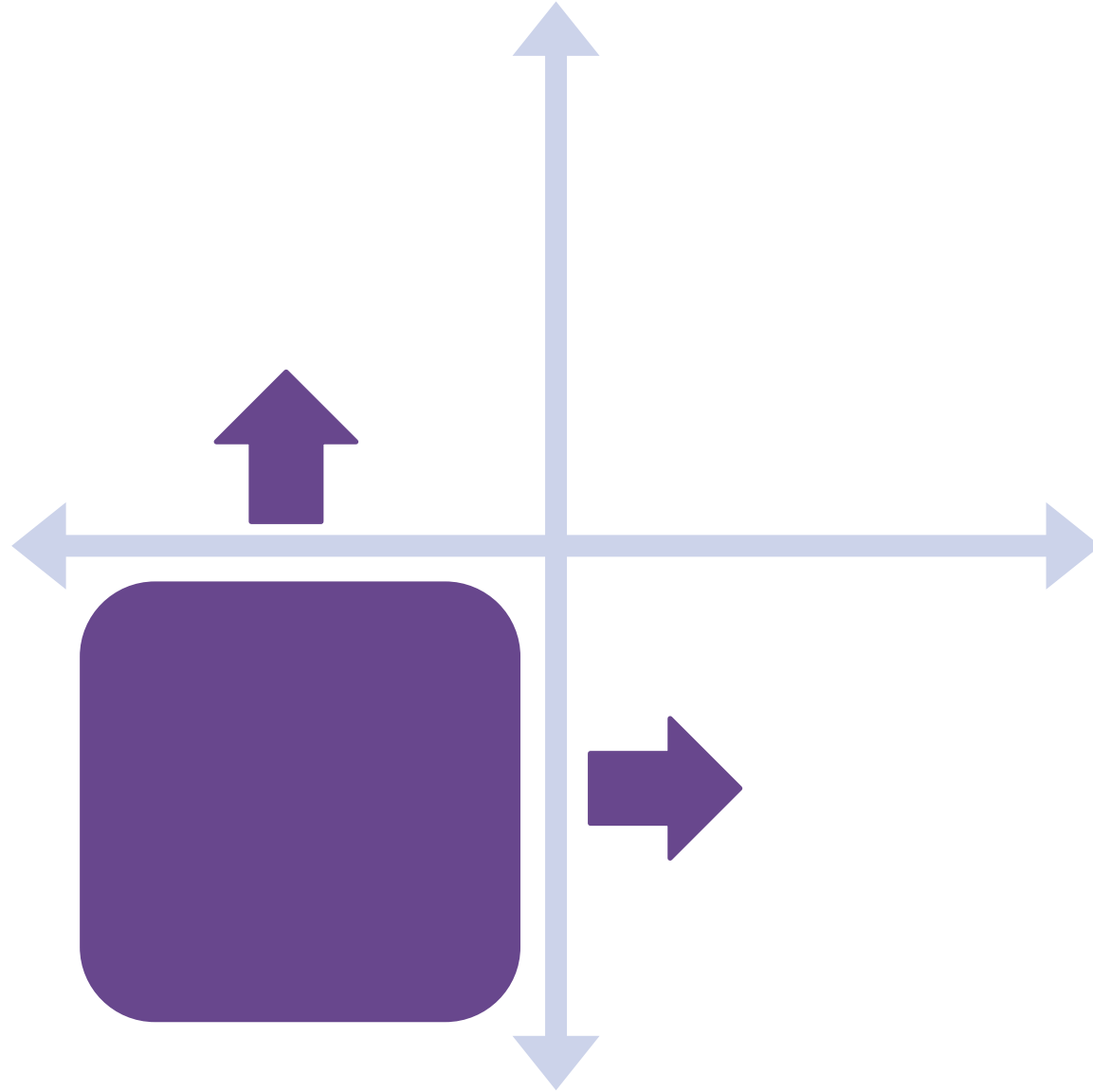
**Izveido plakātu
par šokolādes
sastāvu!**

KOMPLEKSUMS

ZINĀMA
SITUĀCIJA

JAUNA
SITUĀCIJA

ATSEVIŠĶI ELEMENTI

Kritēriji	Tipveida uzdevums	Komplekss problēmuzdevums
Sasniedzamais rezultāts	Vērsts uz atsevišķu prasmi, sakarību	Komplekss, saistās ar skolēna pieredzi
Uzdevuma situācija (jēdzieni, likumi, teorijas, fakti... tekstā + kontekstā)	Jēdzieni, fakti, likumi un teorijas šaurā zinātnes kontekstā; dominējoša zinātnes temata aktuālais saturs	Iespēja paplašināt – jēdzieni, fakti, likumi, teorijas + starpdisciplinārs konteksts; reālās dzīves situācijas, autentisks
Kognitīvais līmenis, uzdevumu risināšanas paņēmieni	Dominējoši zems; risinot tipveida uzdevumus, atceras procedūras, izpilda rutīnas darbības	Daudzveidīgs. Attīsta prasmes lietot kognitīvos un metakognitīvos paņēmienus dažādā dziļumā, lasītprasmes paņēmienus u. c. Ietver tipveida un nestandarta darbības; rīcība jaunā situācijā
Risinājumu variantu iespējamība; atbilžu variantu iespējas	Dominējoši viens risinājuma paņēmieni; viena pareizā atbilde	Tiek veicināta variativitāte

VIRSPUSĒJA MĀCĪŠANĀS

nav
struktūras

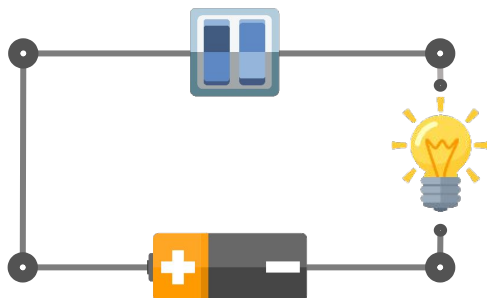

viens
struktūrelements

vairāki nesaistīti
struktūrelementi

DZIĻA MĀCĪŠANĀS

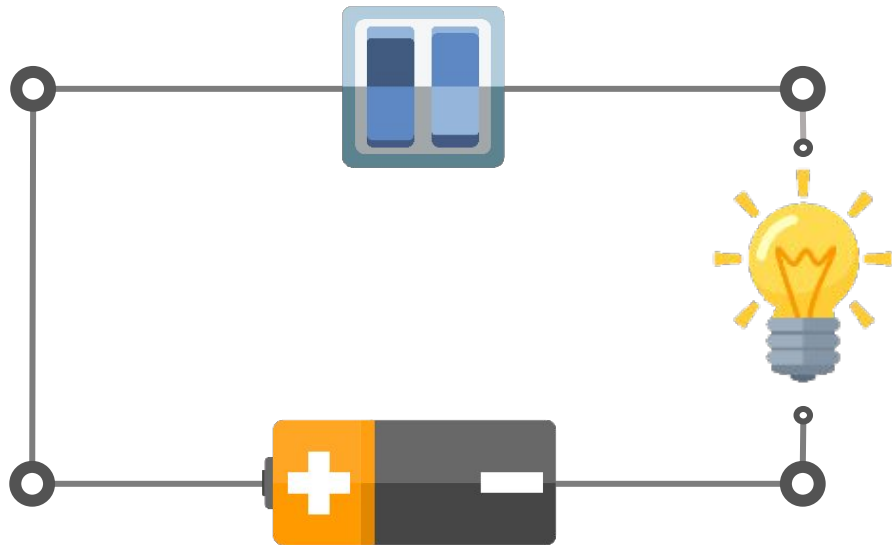
struktūrelementi, saistīti
kopējā struktūrā

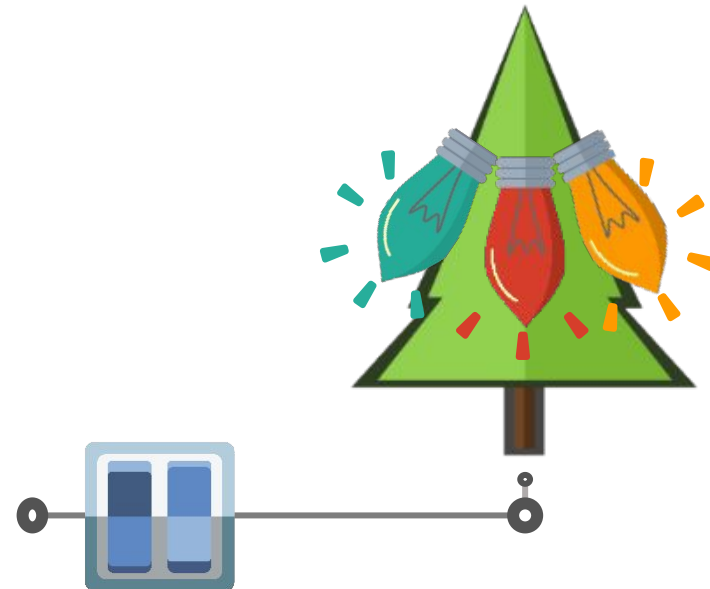
paplašināta abstrakcija

DZIĻA MĀCĪŠANĀS

struktūrelementi, saistīti
kopējā struktūrā

paplašināta
abstrakcija

Pakāpes

Kāds būs pēdējais cipars
skaitlī 7^{190} ?

Pakāpes

$$7^1 = 7$$

$$7^2 = 49$$

$$7^3 = 343$$

$$7^4 = 2\,401$$

$$7^5 = 16\,807$$

$$7^6 = 117\,649$$

$$7^7 = 823\,543$$

$$7^8 = 5\,764\,801$$

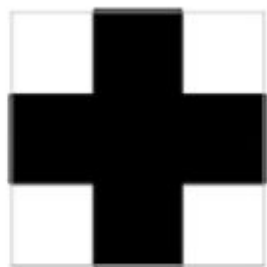
$$7^9 = 40\,353\,607$$

Flīzēšana

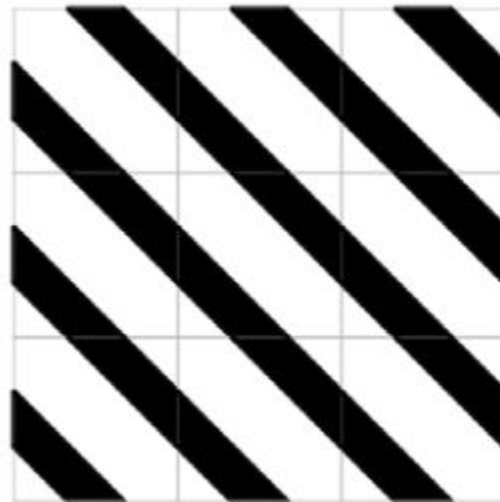
Ir pieejami divi flīžu veidi.

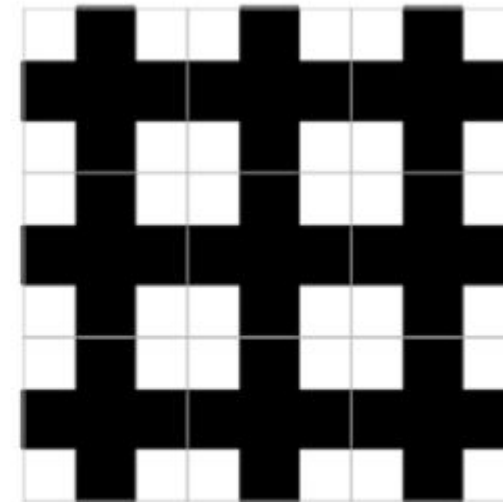
Flīze A

Flīze B

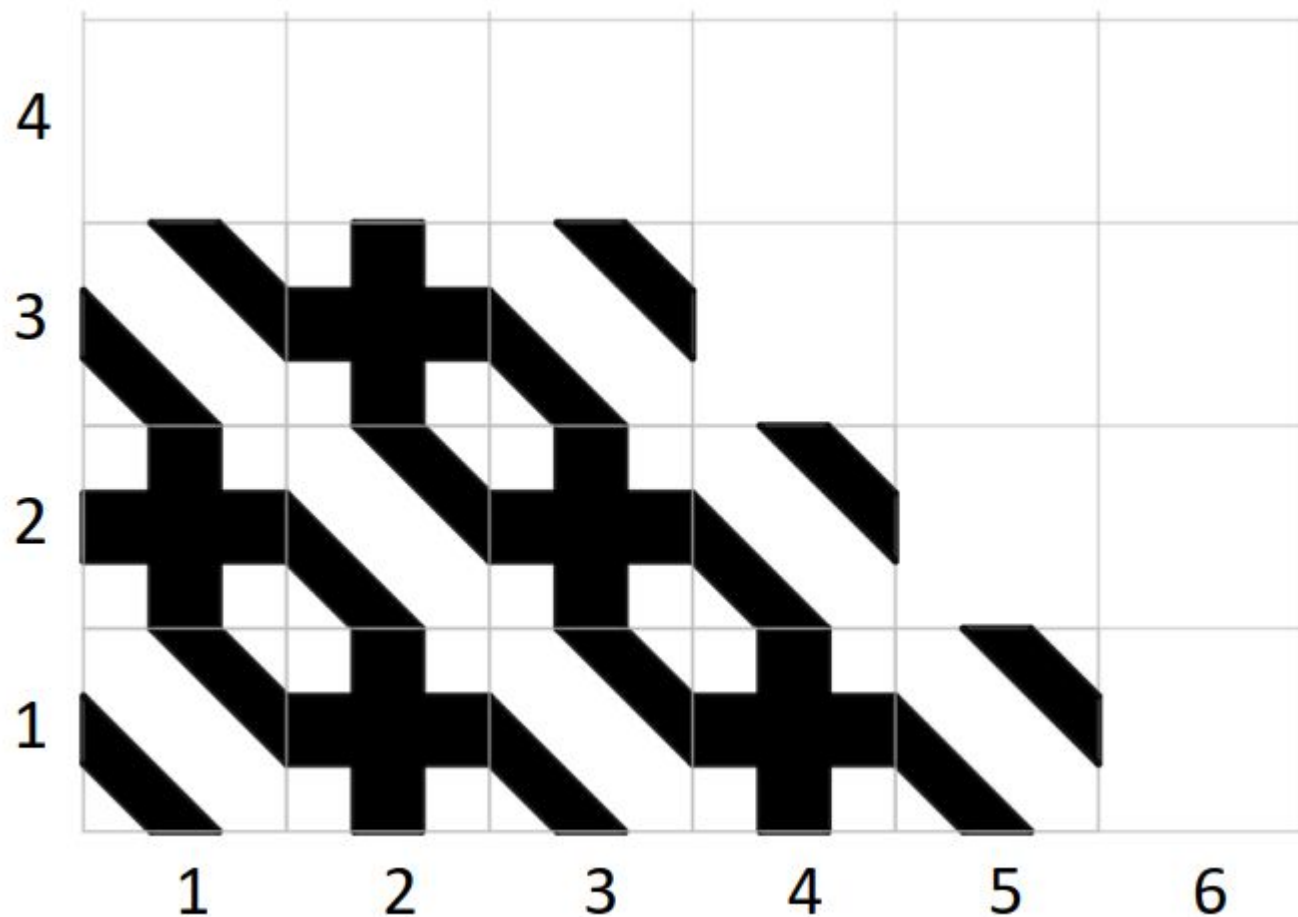

Flīze A

Flīze B

Flīzēšana

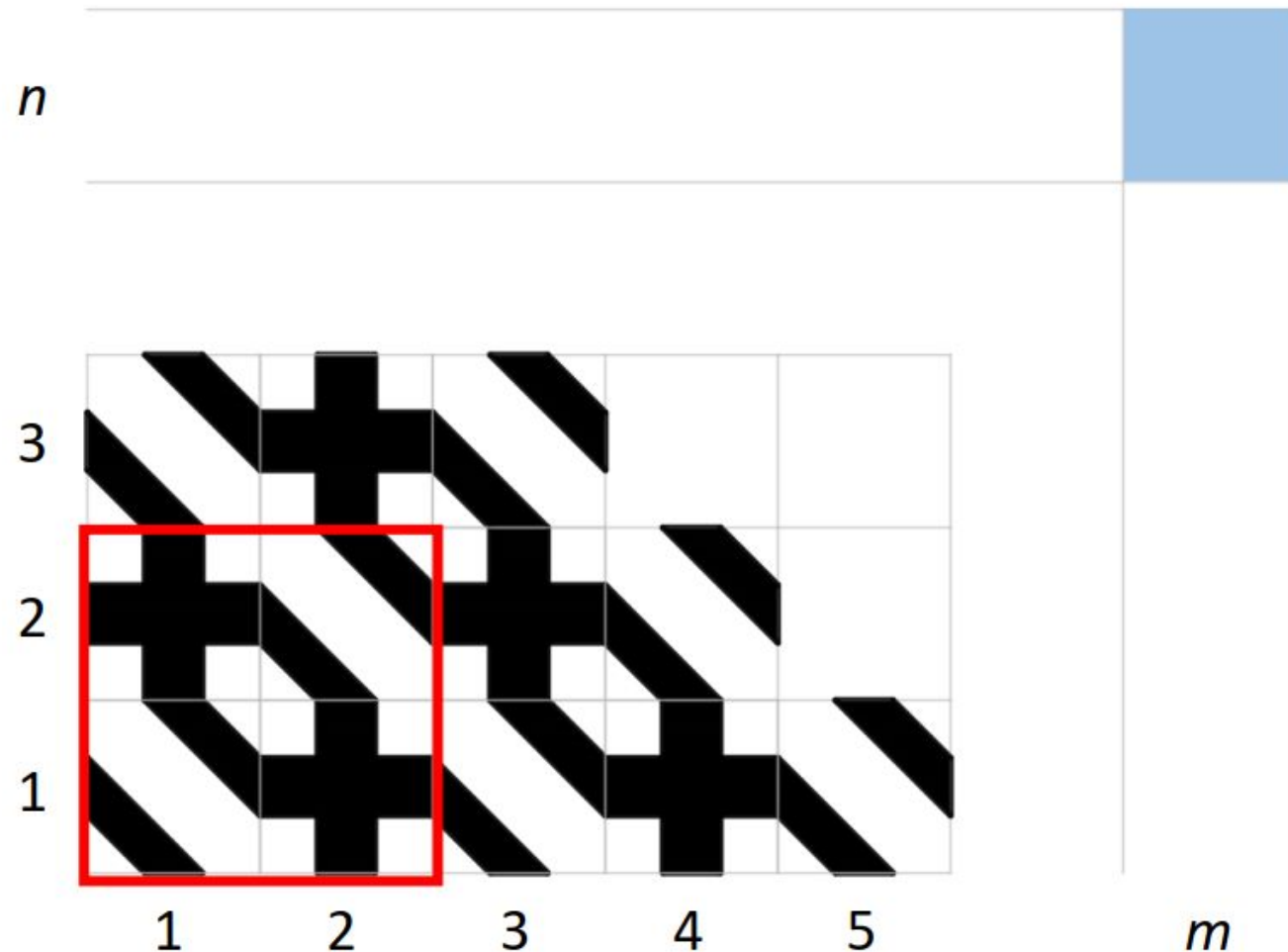
Flīzēšanas instrukcija:

Ja rindas kārtas numurs ir pāra skaitlis, tad...

citādi...

Ja iepriekšējā flīze...

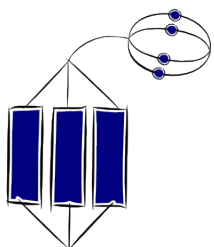
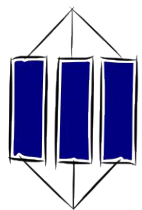
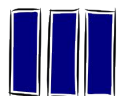
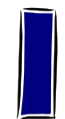
Flīzēšana

Kā prognozēt, kura flīze tiks izmantota attiecīgajās koordinātēs (n, m) ?

Spēj attēlot datus tabulā, grafikā vai citos veidos

- Man ir nepieciešama palīdzība, lai attēlotu datus
- Es varu attēlot datus, ja man ir instrukcija
- Es varu attēlot datus, bet nevaru izskaidrot, ko šī sakarība nozīmē kontekstā
- Es varu attēlot datus un varu izskaidrot, ko šī sakarība nozīmē
- ... un varu attēlot datus arī alternatīvajos veidos, un varu pamatot izvēlēto attēlošanas veidu

Kādi ir kritēriji vērtēšanai?

KontROLSARAKSTS

«Ir» vai «Nav» jeb

«1» vai «0»

Kādi ir kritēriji vērtēšanai?

Punktu vērtēšanas shēma

2 – Pilnīgi pareizi

1 – Ir būtiskas nepilnības

0 – Nav

Kādi kritēriji vērtēšanai?

Snieguma līmeņa apraksts

Kritēriji

Snieguma apraksts dažādos

kvalitātes līmeņos atbilstoši

kritērijiem

Sadarbības vērtēšana

	4	3	2	1
Atbalsts grupas dalībniekiem	Gandrīz vienmēr saredz un atbalsta citu centienus. Cenšas panākt, lai grupas dalībnieki strādā kopā.	Parasti saredz un atbalsta citu centienus. "Nesašūpo laivu".	Bieži saredz un atbalsta citu centienus, bet dažreiz nav "komandas spēlētājs".	Reti saredz un atbalsta citu centienus. Bieži nav "komandas spēlētājs".
Attieksme	Nekad nepoņē citu grupas dalībnieku darbu publiski. Vienmēr izrāda pozitīvu attieksmi pret uzdevumu.	Reti nepoņē publiski citu grupas dalībnieku darbu. Bieži izrāda pozitīvu attieksmi pret uzdevumu.	Reizēm nepoņē citu grupas dalībnieku darbu publiski. Parasti izrāda pozitīvu attieksmi pret uzdevumu.	Bieži nepoņē citu grupas dalībnieku darbu publiski. Bieži demonstrē negatīvu attieksmi pret uzdevumu.
Grupās vadība	Parasti seko līdzi grupas darba efektivitātei un izsaka ierosinājumus, kā to uzlabot.	Parasti seko līdzi grupas efektivitātei un cenšas to uzlabot.	Reizēm seko līdzi grupas darba efektivitātei un cenšas to uzlabot.	Reti seko līdzi grupas darba efektivitātei un necenšas to uzlabot.
Atbildība	Vienmēr veic darbus laikus. Grupai nav jāmaina plāni šī skolēna dēļ.	Parasti veic darbus laikus; kādu atsevišķu lietu izdarījis pēdējā brīdī. Grupai nav jāmaina plāni šī skolēna dēļ.	Atliek un pilda darbu pēdējā brīdī, bet vienmēr izdara. Grupai nav jāmaina plāni šī skolēna dēļ.	Reti izpilda darbu laikā, grupai ir jāmaina plāni šī skolēna dēļ.

Kā lietot snieguma līmeņu aprakstus?

Pirms
uzdevuma
veikšanas

Darba
pilnveidošanai

Skolēnu
savstarpējam
vērtējumam

Darba
vērtēšanai

Skolēnu
iesaiste SLA
veidošanā

Atzīmju likšanai

IZPRATNES VĚRTĚŠANA

Uzdevums

Skolēns nolēma pētīt spirtu viršanas temperatūras atkarību no funkcionālo grupu skaita molekulā. Viņš izmērīja viršanas temperatūru četriem spirtiem un iegūtos rezultātus ierakstīja datu tabulā.

Tabula.

Spirta nosaukums	Metilspirts	Etilēnglikols	Glicerīns	Eritrīts
Spirta formula	$\text{CH}_3 - \text{OH}$	$\begin{array}{cc} \text{CH}_2 - \text{CH}_2 \\ \quad \\ \text{OH} \quad \text{OH} \end{array}$	$\begin{array}{ccc} \text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH}_2 \\ \quad \quad \\ \text{OH} \quad \text{OH} \quad \text{OH} \end{array}$	$\begin{array}{cccc} \text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH} - \text{CH}_2 \\ \quad \quad \quad \\ \text{OH} \quad \text{OH} \quad \text{OH} \quad \text{OH} \end{array}$
Funkcionālo grupu skaits molekulā	1	2	3	4
Spirta viršanas temperatūra (°C)	65	198	290	330

Uzdevums

Kādu būtisku kļūdu skolēns ir pieļāvis, plānojot eksperimentu par spirtu viršanas temperatūras atkarību no funkcionālo grupu skaita?

Skolēna A atbilde:

Eksperiments nav drošs! Tajā tiek izmantotas indīgas vielas CH_3OH un $C_2H_4(OH)_2$!

Skolēna B atbilde:

Lai pētījuma rezultāts būtu vairāk ticams, ieteicams mērījumus veikt atkārtoti!

Skolēna C atbilde:

Lai pētījuma rezultāti būtu viennozīmīgi, vajadzētu izpētīt, kā mainās atkarīgais lielums, mainoties VIENAM NEATKARĪGAJAM mainīgajam lielumam.

Valsts pārbaudes darbos pieaug komplekso uzdevumu īpatsvars

Kāpēc nepieciešams palielināt komplekso uzdevumu īpatsvaru?

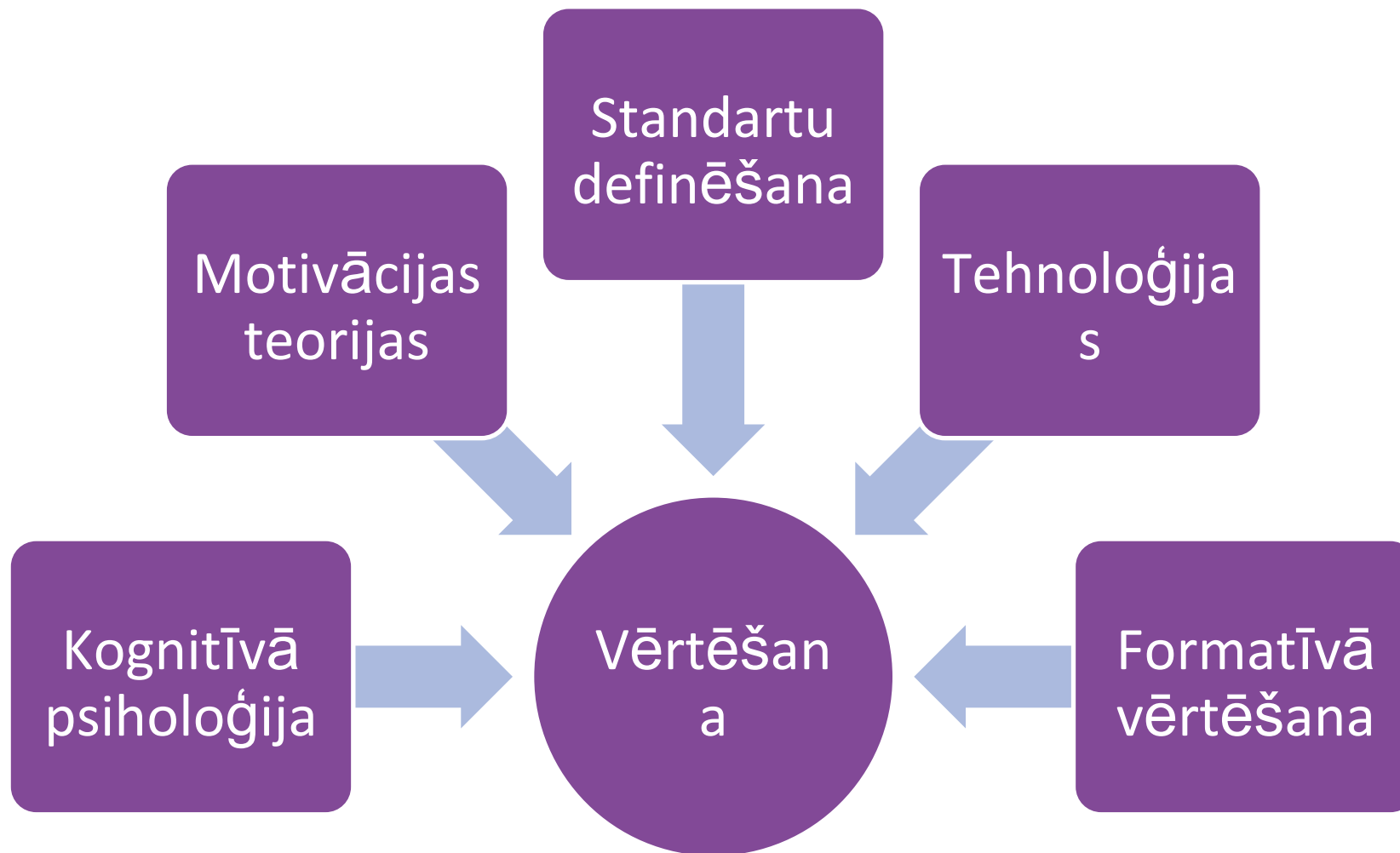
Augstākā līmeņa domāšanas prasmes
ļauj konstruēt dziļu konceptuālu izpratni.

Schraw, G. J., & Robinson, D. R. (Eds.). (2011). *Assessment of higher order thinking skills*. Charlotte, N.C: Information Age Pub.

Kāpēc nepieciešams palielināt komplekso uzdevumu īpatsvaru?

Skolēniem ar vājiem sasniegumiem
palielinās motivācija, iesaistoties komplekso
uzdevumu risināšanā.

(Pogrow, 2005)

Formativ
a
vērtēšan

Vērtēšan
a

Formatīvā vērtēšana

Zinātniskie pētījumi apliecina, ka efektīvi īstenota formatīvā vērtēšana uzlabo skolēnu sniegumu līdz 30 %.

(Black et al., 2002)

Efektīvā formatīvā vērtēšana uzlabo sasniegumus 0,4-0,7 standartnovirzes apmērā, kas ir ekvivalents 50-70 % pieaugumam mācību satura apguvei.

(William, 2006)

Formatīvā vērtēšana

legūt pierādījumus par skolēna sniegumu, tos interpretēt un izmantot, lai pieņemtu lēmumu par turpmākajiem mācīšanās un mācīšanas procesa soļiem, lai tie būtu piemērotāki un pamatotāki. Tas ir iespējams tikai ar vērtējošo darbību.

(Black & William, 1998)

Formatīvā vērtēšana

- Skaidro mācīšanās mērķus un snieguma kritērijus, panākt skolēna izpratni par tiem.
- Veido efektīvas sarunas klasē, izmanto uzdevumus un aktivitātes, kas dod datus, faktus, pierādījumus par mācīšanos.
- Nodrošina atgriezenisko saiti, kas palīdz skolēniem virzīties uz priekšu.
- Aktivizē skolēnu sadarbību mācoties un dodot savstarpēju atgriezenisko saiti, lai skolēni palīdzētu cits citam.
- Veicina skolēnu metakognīciju, motivāciju, pašvērtējumu, atbildīgumu par savu mācīšanos (*William & Tomphson, 2007*)

Stratēģijas mācību procesā

- Uzdevuma izveide
- Ielogošanās katru dienu
- Šodien esmu iemācījies

...

Stratēģijas mācību procesā

- ABCD kartītes
- Nelielas tāfelītes
- Pultis
- Izejas lapiņas

...

Jautājumi, kuri rosina diskutēt

Ar kuru izteiksmi var aprakstīt skaitļu rindas
likumsakarību 3, 7, 11, 15, 19,...

I $n + 4$

II $3 + n$

III $4n - 1$

IV $4n + 3$

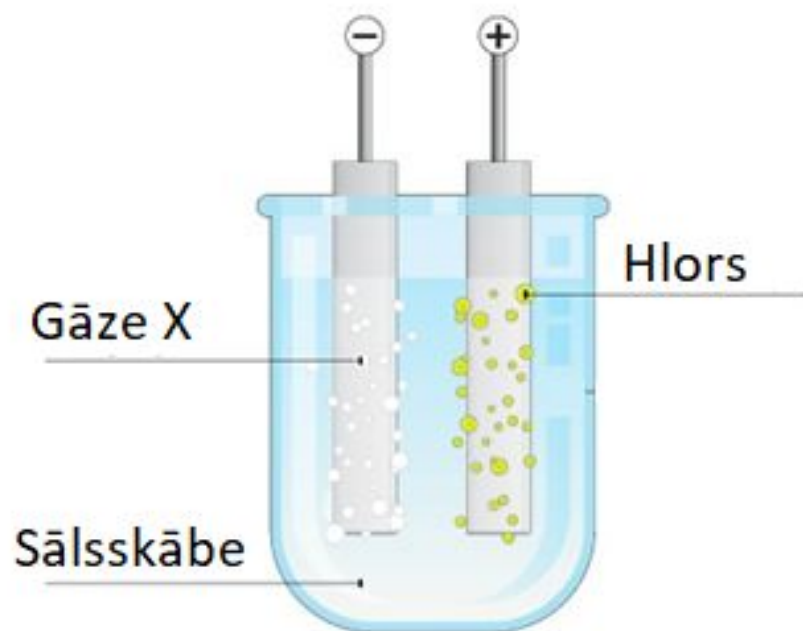
Jautājumi, kuri rosina diskutēt

Kuras figūras neiederas un kāpēc? Piedāvā pēc iespējas vairāk atbilžu!

Komplekso sasniedzamo rezultātu vērtēšana

Sālsskābes elektrolīze

1. Uzraksti gāzes X nosaukumu!
2. Uzraksti hlora molekulas formulu!

Sālsskābes elektrolīze

1. Uzraksti gāzes X nosaukumu!

Ogļskābā gāze

2. Uzraksti hlora molekulas formulu!

Cl

Lasītprasme

1. Spēja dekodēt simbolus
2. Lasīšanas stratēģijas
3. Vārdu krājums

KONFERENCE

“Lietpratība pamatizglītībā”